

Kvæningen Kraftverk; utfyllende kommentarer til revisjonsdokument

Kristin Sommerseth Johansen og Øyvind Haugland

Ecofact Nord utarbeidet i november 2016 en fagrapport for Kvæningen Kraftverk as som svarte på en rekke punkter listet opp i et revisjonskrav fra Nordreisa kommune. Nordreisa kommune og "Interessegruppa for tilbakeføring av Stuora Mollisjavri til Reisaelva" ønsket disse punktene gjennomgått i forbindelse med at det ble åpnet for revisjon av konsesjonsreglene gjeldende for Kvæningen Kraftverk.

Fagrapporten ble utarbeidet med utgangspunkt i et mulig minstevannslipp tilsvarende Q95, 0,117 m³/s. Det ble lagt til grunn at en førtilstand, altså forhold før regulering, var ukjent. Det har ikke blitt utført noen form for biologiske kartlegginger verken før Stuora Mollisjavri ble overført til Kvæningen eller senere. Vi har derfor ingen kunnskap om eventuelle fiskebestander i Mollisjohka ovenfor Mollisfossen ut over enkelte muntlige kilder. Mollisfossen er vandringshinder for anadrom fisk, men det er mulig at det finnes bestander av ørret og røye i øvre del av Mollisjohka.

Punktene ble gjennomgått og konklusjonen for samtlige ble at et minstevannslipp på 0,117 m³/s ikke ville gi noen observerbare effekter for temaene som ble tatt opp. Høringssvar fra flere instanser sier seg enig i disse konklusjonene. Det blir imidlertid stilt spørsmål om et større slipp på f.eks. 1, 3 eller 5 m³/s vil gi større effekt. Et eventuelt høyere slipp må begrenses oppad til tilsiget til Stuora Mollisjavri, ellers vil vannstanden senkes under laveste regulerte vannstand. Hvis det skjer vil strandsonen bli utsatt for forstyrrelser, noe som vil være negativt for røyebestanden. Med referanse til hydrologisk rapport er midlere sommervannføring i Mollisjohka på 2,7 m³/s. Median tilsig til Stuora Mollisjavri ligger på like under 6 m³/s i begynnelsen av juli og avtar mot ca 0,5 m³/s i slutten av august. Hvis vi da utelukker alternativene på 3 og 5 m³/s ser vi for oss at en mengde på 1 m³/s kan være gjennomførbart å slippe igjennom i juli og august. Dette vil trolig gi en observerbar økning av vann i Mollisfossen.

Et slipp på 1 m³/s vil derimot ikke gi noen effekt for de øvre delene av elva. Sweco har i vedlegg 8 til revisjonsdokumentet: "Arrangement for slipp av minstevannsføring fra Stuora Mollisjavri til Mollisjohka" beskrevet hvordan et hevertsystem må utformes for å kunne slippe en minstevannsføring på 0,117 m³/s. Dette krever et rør med diameter 0,35 m og lengde på 930 m. Inntaket vil ligge 40 m inn i magasinet og utløpet vil derfor være 890 m ned elvestrengen fra

vannkanten. Dette er den øverste kilometeren som i dag ligger tørr, og det vil den fortsatt være med et rør dimensjonert for minstevannsføring på Q95. Om man øker dette slippet opp til 1 m³/s kan man anta at disse dimensjonene også vil øke og vannet kommer ikke ut i elvestrengen før enda lengre ned.

Vi kjenner ikke til tilstanden på en eventuell fiskebestand i Mollisjavri ovenfor Mollisfossen, og det lar seg derfor ikke gjøre å si noe om hva et slikt slipp vil ha å si for livet i elva. Det er ikke anadrom fisk på denne strekningen, og det er usannsynlig at det finnes noen stamme av storørret eller annen fisk som vektas som verdifulle bestander.

Vårt svar på om et økt vannslipp kan gi positive konsekvenser blir derfor at ja, det vil kunne gi økt visuell opplevelsesverdien av fossen, men for resten av elva vil det sannsynligvis ha liten effekt. En bør også ta i betraktning at etablering og drift av hevertsystem fra vannet til elva vil ha negative konsekvenser for øvrig natur i området, både under anleggsfase og driftsfase. Stuora Mollisjavri har vært permanent senket fem meter i over 50 år. Vannstanden stiger en del i avsmeltingsperioden, men systemet har kommet til en viss grad av likevekt. Et hevertsystem vil medføre permanente og synlige installasjoner i området som ellers er et svært avsides og uberørt naturområde. Det er også nødvendig med et visst tilsyn og vedlikehold av installasjonene, noe som medfører helikoptertrafikk og tilstedeværelse av mennesker. Dette må vurderes som en negativ konsekvens for naturmiljøet. Eventuelle positive effekter av minstevannsføring i Mollesjohka må avveies mot de negative effektene av installasjonene.

Tromsø, 19. mars 2015

Kristin Sommerseth Johansen og Øyvind Haugland